

ВІДЗИВ

офіційного опонента

доктора філософських наук, професора Плавича Володимира Петровича
на дисертацію Аксьонової Віри Ігорівни

«Соціально-філософський сенс гуманістичних обріїв європейського простору. Український контекст», що подана на здобуття наукового ступеня
доктора філософських наук за спеціальністю
«09.00.03 – соціальна філософія та філософія історії»

Подана до захисту дисертація Аксьонової Віри Ігорівни «Соціально-філософські підвалини гуманістичних обріїв європейського простору. Український вимір» є самостійним завершеним науковим дослідженням. Вибір теми дисертаційного дослідження здобувачки зумовлений необхідністю пошуків найоптимальніших параметрів продуктивності сучасного українського суспільства, його ефективних стратегій в контексті реалізації соціокультурних запитів, які ставить глобальний світ. Теоретична значущість параметрів розвитку соціальної та культурної реальності полягає у поглибленні соціально-філософського змісту поняття «гуманістичні обрії», обґрунтування європейського простору, як змістовного виміру духовно-інтелектуальних кодів сучасного пізнання. Дослідження розкриває людиноцентризм стратегії розвитку в рефлексіях раціонального та ірраціонального значення, що має особливості соціогуманітарного і освітнього простору для теоретичного вивчення перспектив цивілізованості людини, як постмодерної особистості в умовах європейської цивілізації.

В дисертації досліджуються гуманістичні обрії «української політичної нації» в загальному інтегральному дискурсі соціокультурних змін, віддзеркаливши дію глобальної комунікативної моделі духовності майбутнього фахівця в онтологемах національного духу. Наукова новизна отриманих результатів і положень не викликає сумніву, адже вони є обґрунтованими і достовірними. Вперше проблема гуманістики європейського простору розглядається в контексті постнекласичної духовності полягає в розробці філософської концепції креативно-гуманістичного потенціалу в етносоціальній діяльності та національній

культури. У дисертації осмислюється соборність державних і громадсько-національних важелів метафізичних аспектів українського буття, на основі ключових змін гуманізації національної дійсності, постнекласичного підходу до сукупного контексту особистості в цивілізаційному розвитку соціуму та людини як парадигмального оновлення філософом гуманістики, як, зокрема, підчас втілення форм підготовки операторів складних систем управління. Висновки, отримані в результаті дослідження, відповідають в роботі науковим завданням і є ґрунтовними та значущими в теоретичному і практичному сенсі.

Об'єктом дослідження Аксьонової В.І. є процес виявлення нових підвалин гуманізму і гуманізація сучасного простору, як феномен громадських форм патріотизму індивідуального соціуму. В роботі проаналізовано процес становлення і утвердження феномену людиноцентризму, його онтології культурних феноменів стратегій в процесі історичного розвитку, в результаті чого освітоцентризм постає інтелектуальним, і духовним знаряддям суспільства, отже й виникає можливість осягнення істини, створюються нові картини світу, окреслюються перспективи подальшого соціокультурного поступу в Україні.

Предметом дослідження є гуманістичні обрії європейського соціокультурного впливу на патріотизм молодшої генерації. Позитивним є те, що дисертантка здійснила глибокий аналіз сучасних досліджень, як українських, так і зарубіжних вчених – представників нових напрямків соціальної філософії, психології, культурної антропології, філософії неотомізму в контексті соціального пізнання і культури, національного буття, в гуманітарно-ціннісних аспектах творення сучасної соціокультурної реальності. Показано, що антропоцентризм і комунікативістика, як фактори «детермінованості» освітоцентризму обумовлюють перманентний продуктивний перехід від деспотії до пострадянського суспільства і його структур в реалізації соціокультурних завдань, які ставить сьогодні глобальний світ. Доведено, що стратегії еколого-ноосферного мислення

повинні бути інноваційними, креативно-пошуковими, вказувати на рух від минулого до сучасності, перетворюючи наявний стан життя в актуальну соціокультурну реальність.

В наслідок багатоплановості поставленої проблеми у роботі дисертантка використовує широкий спектр наукових методів, що визначили методологічну базу дисертації, в якій відображаються ускладнення суспільства в процесі зміни європейського простору. Зокрема, за вимогою логістики історичного методу розкривається весь обсяг самоорганізації захисників цілісності світу, взаємозв'язку толерантності і форм протидії хаосу «демократизації суперреволюціонізму», завдяки загальній та політичній культурі в площині стабілізації, безпеки й порядку. Дисертантка наголошує на взаємозв'язку гуманітарної проблеми з модернізаційними процесами в духовно-онтологічних та з інноваційним знанням, бо вони постають насамперед історично обумовленою еволюцією форми комунікації, в свою чергу, спілкування і розуміння, відповідних етносоціальних форм і зміною їх способів, що призводить до творення власної культури гідності, відмови від традиційності догматичних стереотипів, одночасно продукуючи здатність людини запитувати, критикувати і трансформувати свої ситуативні почуття.

Системно-структурний метод оптимізує ієрархічність соціального життя, епістемологічних ракурсів процесу гуманізації патріотично-демократичних трансформацій цивілізованої людини в контексті екологічного імперативу тощо.

Герменевтичний метод розкриває як текстуальний зміст соціального буття, так і процес повноти парадигмальних зрушень конвергентно-гуманістичного висвітлення європейських ознак людства.

Робота присвячена процесам гібридизації різних сфер суспільного життя: з одного боку, спостерігається тенденція до відтворення етнонаціональних і релігійно-культурних новацій, а з іншого – тенденція збереження традиційності. Все вказане вписується у простір сучасного

європейського життя, що постає в якості складного феномену в різних аспектах і з різних статусів. Особливий акцент зроблено на значимість творчого підходу громади до соборності країни.

На основі наукового аналізу доведено, що проблема «духовності» має гуманітарно-сміслові коди, розшифрування яких пов'язане з архетипічною укоріненістю людини в самоцінних, цивілізаційних і творчих сферах онтоосу. У даному контексті, як стверджує дисертантка, соціокультурний процес є відображенням еволюції суспільного буття і особливостей культурних способів духовності як шляху саморозвитку. Адже, європейська духовність є не альтернативою вибору козакофільства, а гуманітарним началом, зокрема гальмуванням інстинктів «атавістичного мислення», «живою свідомістю», - репрезентує принцип самовідтворення цивілізованої людини, що оприявлює повноту її входження в європейське буття. В різних аспектах очищення суспільства, і з різних позицій показано, що шлях оздоровлення сучасного українського суспільства – в аутентичності самоусвідомлення громади, коли здійснюється процес національної самокритики і самоосмислення синдрому пострадянського буття. Внаслідок чого відбувається інтелектуальна самореалізація носіїв європейського духовного оновлення, і, отже, реалізація родової сутності цивілізованої людини, одночасного поєднання соціокультурних і моральних смислів як основи політичної консолідації української спільноти, у дусі прогнозів про «велику родину» (Великий Кобзар).

Дисертантка, переглянувши досвід «нащадків філософії серця», висвітлює як громадський стан поневоленого люду, демократичний патріотизм козакофілів тощо. Цей феномен гуманістики, що почав зміцнювати «тихий опір» патріотичної людини і українське суспільство, однак, «економічна людина» фрагментарно аналізує, в основному, як ідеальний тип, що був запроваджений лише під час так званої «перебудови». Цей факт поступово почав своє впровадження на рубежі XX-XXI ст., після краху СРСР, уособлював надбання соборної України, що належало до

підготовки фахівця європейського масштабу. Недоліки дослідження не міняють позитивної оцінки дисертації. Мета і висновки відповідають вимогам до філософських текстів вищого рівня, її апробація має теоретико-виховне значення.

Таким чином, тема дисертації відповідає формулі спеціальності «соціальна філософія та філософія історії» і даному напрямку дослідження. Тема дисертації входить у науковий тематичний план кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» «Методологія та технологія сучасного філософського пізнання».

Об'єкт і предмет дослідження позначені вірно. Мета дисертації чітко вказує на те, які результати повинні бути досягнуті. Задачі, поставлені дисертанткою, відповідають науковій проблемі та вирішуються на основі значного масиву як українських, так і перекладних джерел філософського, економічного, соціологічного та психологічного змісту. Правильно обрані і змістовно описані методи дослідження.

Обґрунтованість і достовірність висновків та положень, і рекомендацій дисертації підтверджується тим, що всі матеріали, включені в текст, взаємозалежно підкоряються єдиній логіці дослідження, аргументовані і доведені, структура дисертації чітка, теоретично і методично виправдана.

Переконливо обґрунтована практичне значення роботи і основні положення дослідження обговорювались на засіданнях кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет К.Д. Ушинського». Основні положення дисертації викладені в трьох монографіях, 41 статтях у фахових виданнях філософських наук, 11 матеріалах та тезах доповідей і 20 виступах на наукових і науково-методичних конференціях.

Таким чином, можна констатувати, що подана дисертація збагачує українську соціально-філософську думку, глибина і якість обґрунтування висновків дозволяють оцінити роботу як достовірне, самостійне, закінчене творче дослідження.

Але, аналіз дисертаційного дослідження В.І. Аксьонової дозволяє визначити і деякі недоліки.

Варто, однак зазначити, що потрібно було б приділити більше уваги духовно-онтологічним концептам пострадянського мислення в контексті проблеми переходу від малоросійського суспільства до суспільства, що оприявлює дух ноосфери. Дане побажання жодним чином не зменшує наукової значущості роботи.

Технологія сучасної метафізики також вимагає «актуалізувати питання соціально-філософської думки». Саме в цьому напрямку, взагалі є методологічні прорахунки, котрі потребують подальшої розробки. Сучасні проблеми гуманітаристики мають бути ширше пов'язані у дисертантки з світоглядним пошуком гуманістики перелічених всеукраїнських і галузевих заходів, знайти слушне обговорення регіональною громадськістю, оскільки можливо усе, що дає висловити впевненість у разі здійснення інновацій.

Разом з тим, доцільно було б ширше розглянути проблему продуктивності критичного мислення в освітній галузі, розкрити потенціал у регіоні, в творенні мовленнєвої компетентності постмодерної особистості.

Експлікація поняття «гуманістична парадигма» дозволила дисертантці визначити його духовну складність через її «дух патріотичної єдності», «цінності керівного класу», «українську ідею» як індуктивно-метафізичної категорії філософії і історії. Уточніть, будь ласка, що ж цінного, на Ваш погляд, в категоріальній системі духовності, соціального життя, і розкрийте такі поняття, як «дух толерантності в глобалізованому соціокультурному просторі», «гуманістичний комунікативізм», «соціальний професіоналізм» і «громадська перспектива». Заслужують на увагу, але потребують більш конкретного висвітлення питання гуманістичної парадигми освітоцентризму,

в основі вектору якої є комунікативний механізм українських філософем «серцевої єдності».

У другому підрозділі «Комунікативні трансформації моделей гуманізації професійного образу людини у дусі екологічного імперативу» п'ятого розділу Ви говорите про етап розробки гуманітарної комунікації в умовах глобалізації та кризового етапу інформаційного суспільства, яке знаходить своє відображення у філософсько-методологічних підходах, концепціях, парадигмах. Уточніть, будь ласка, які ці підходи і хто їх обґрунтовує?

Як Ви зазначаєте в тексті рукопису дисертації, дослідження антропологізму інформаційних відносин обумовлює особистсько-індивідуальні інтенції кордоцентризму в освітньому просторі, чим В. Сухомлинський сміливо відзначається серед видатних науковців. Зокрема, не вийшло у творців богоборської влади заперечити виборні спроби його однодумців, активістів альтернативного суспільства. Як В. Сухомлинський прогнозував органічну взаємопов'язаність українських та європейських інтересів? Уточніть, будь ласка, які це інтереси?

З моєї точки зору, перераховані позиції не знижують теоретичної і практичної значущості роботи в цілому. Висновки, зроблені автором, у результаті проведеного дослідження, переконливі. Здобувачеві притаманні достатні навички наукової аргументації і й дослідницької роботи. Мова і стиль дисертації відповідають вимогам до робіт наукового характеру. Недоліки дослідження не міняють позитивної оцінки дисертації, мета і висновки відповідають вимогам до філософських текстів вищого рівня, її апробація має теоретико-виховне значення.

Автореферат дисертації відповідає п. 13 Постанови Кабінету Міністрів України від 24-го липня 2013 р. № 567 «Про затвердження порядку присудження наукових ступенів».

Дисертація Асьонової Віри Ігорівни «Соціально-філософський сенс гуманістичних обрїїв європейського простору. Український контекст»

відповідає Наказу МОН «Про затвердження вимог до оформлення дисертацій» № 40 від 12.01.2017 р. та п. п. 9, 10 Постанови Кабінету міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 «Про затвердження порядку присудження наукових ступенів», тому її авторка заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософських наук зі спеціальності 09.00.03 – соціальна філософія та філософія історії.

Доктор філософських наук, професор, Академік,
Заслужений діяч науки і техніки України,
завідувач кафедри загальноправових
дисциплін та міжнародного права
Одеського національного університету
імені І.І. Мечникова

В.П. Плавич

